

Kurum	: Işık Üniversitesi
Başlık	: 10.11.2004 - Işık Üniversitesi, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü
Konuşmacılar	: Prof. Dr. Ersin KALAYCIOĞLU, Doç. Dr. M. Asım KARAÖMERLİOĞLU
Video Adresi	: https://youtu.be/hf_LF2Mt8FU
Yayın Tarihi	: 24.12.2021

Ersin Kalaycıoğlu: Değerli Meslektaşlarım, Sevgili Öğrenciler, 10 Kasım 1938'in üzerinden 66 yıl geçti. 22 yıldan hesaplırsanız tam 3 kuşak. O tarihte kaybetmiş olduğumuz Cumhuriyeti'mizin kurucusu aynı zamanda ilk Cumhurbaşkanımız Gazi Mustafa Kemal Atatürk aslında bugünün ölçüleriyle kısa sayılacak olan bir ömre son derece etkileyici bir siyasi ve askeri kariyer sığdırmıştır. Suriye'de, Libya'da, Sofya'da, Karlsbad'da bugün Çek Cumhuriyeti'nin bir kenti olan Karlsbad'da geçen gençlik yılları, farklı siyasi ve askeri faaliyetler içerisinde geçen gençlik yılları ve bunların kendisine kazandırmış oldukları deneyimleri, oradaki izlenimlerini hayatı boyunca unutmamış ve bunlardan ders almayı bilmiş bir kişilik olarak karşımıza çıkar. Aynı şekilde Harbiye yıllarında başlayan siyasi olgunlaşması ve İttihat Terakki Cemiyeti içerisinde, daha sonra kendi başına Suriye'de kurduğu küçük bir dernekte, daha sonra 31 Mart Vakası'nda, Balkan Savaşı'nda, I. Dünya Savaşı'nın Çanakkale ve Suriye Cephelelerinde yeni bazı deneyimlerle zenginleşir. Birçok gelişmeyi, siyasi adımı, doğru veya yanlış olarak atılmış olan askeri adımı, verilen kararların maliyetlerinin ne olduğunu bizzat yaşayarak yani en doğru şekilde öğrenmiştir. Bunları da hayatı boyunca unutmadığını görmekteyiz. Bu perspektifin vermiş olduğu bir anlayış ve vizyonla kendisini Kurtuluş Savaşı içerisinde bulmuştur. Başladığı noktada savaşın kazanılma şartları olanaksız denebilecek derecede düşüktür. Bu tarihte savaşa katılma azminde olan bir millet söz konusu değildir. Dolayısıyla komutanlarından İsmet İnönü'nün tabiriyle "Sabah asker aldıklarımız, akşam kaçıyorlar. Herkes bize karşıdır. Millet de bize karşıdır." Birinci İnönü Savaşı sırasında alınmış olan notlarda gösterilmiş olan durum savaşma azmi olmayan bir halk ile son derece mücehhez ordulara karşı direnmek gibi bir hedefle yola çıktığını göstermektedir. Onun için bu konuda yapılmış olan, elde edilmiş olan Kurtuluş Savaşı'na gelinmiş olan nokta inanılmaz gibi gözükmektedir. Muhtemelen bu nükteyi eşi Latife Hanım belirtmiştir. Çok ender yapmış olduğu söyleşilerden birinde Atatürk kendisine sorulduğunda Latife Hanım: "Birkaç kırık tüfek ve çakaralmaz topla mücehhez orduları yenen bir adamdan bahsediyoruz." Müthiş bir başarı öyküsü olduğunu buradan çıkartabiliriz. Ancak bu başarıların yanı sıra Kurtuluş Savaşı çok önemli deneylere de fırsat vermiştir. Burada aynı zamanda bu savaşa gönüllü olarak katılmamanın nedenlerini algılayabilmek ve görebilmek fırsatımız olmuştur. Saltanatın oynadığı rol, hilafet makamının nasıl kullanıldığı, 19 tane son derece etkili isyan ve bu isyanlarla aynı şekilde Yunan ordusuyla, doğuda Ermeni birlikleriyle, güneyde Fransızlarla yapılan o mücadele kadar belki onlardan daha fazla iç kaynak kullanılarak mücadele etme zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bunların hepsi deneyim olarak veya eski deyimleriyle tecrübe olarak kenara kaydedilmiş gibi gözükmektedir. 1922'de Türkiye Büyük Millet Meclisinin basit bir kararı ile saltanatın kaldırılması daha sonra hilafetin ilgası, tekke ve zaviyelerin bu arada ortadan kaldırılması, medreselerin kapatılması ve nihayet 1928 Anayasa değişikliğiyle laikliğin bir anayasa ilkesi olarak cumhuriyete dahil edilmesi. Bu tür gelişmelerin doğal sonucu

olarak ortaya çıkmıştır. Yani bir anlamda sultan ve hilafet kurumu halife olarak ayrıcalıklı. Onun etrafında birleşmiş olan kitleler Kurtuluş Savaşı'nda oynadıkları rol ile savaş sonunda kaybeden tarafta olma ve Kuvâ-yi Millîye'ye karşı savaşmış olma keyfiyetiyle karşı karşıya kalmışlardır. Dolayısıyla meşrutiyetlerini bitirme ve burada tasfiye olmaları da gayet doğaldır. Onu dışındaki Kuvâ-yi Millîye başta Gazi Mustafa Kemal ve arkadaşları olmak üzere karşılarındaki bu iç gücü casus olarak kabul etmişler. Kendilerini vatan haini olarak görmüşler ve o şekilde muamele etmişlerdir. Onun için o tarihten itibaren bugüne kadar sürmekte olan laiklik politikalarının çok konuşulmayan ve dillendirilmeyen bu özellik Türkiye'deki laiklik gelişimine son derece önemli bir damga vurmuştur. Daha önce ulaşılmaması mümkün olmayan bir düzleme taşımıştır. Ancak özellikle 18. yüzyıldan itibaren Osmanlı İmparatorluğu içerisinde dünyevileşme olayı son derece kolay gözlemlenebilir bir şekilde gelişmiştir. Nitekim 1920'lere gelmiş olduğunuzda büyük ölçüde dünyevileşmiş bir yapıyla karşı karşıyaydık. Yani din kurumunun etkisinin geriye düşmüş olduğu, bir tek evlenme ve boşanma gibi özel hukuk alanında kadıların karar verdiği ve şeriye mahkemelerinin bulunduğu diğer bütün mahkeme alanlarının laikleşmiş olduğu başta ceza kanunu olmak üzere, ticaret kanunu olmak üzere bir yapıyla karşı karşıyaydık. Aynı şekilde eğitimde aynı büyük ölçüde laikleşme söz konusu olmuş. Din eğitimi verilmeye devam etmiş. Medreseler bir ölçüde korunmuş ama medreselerin hem gücü hem saygınlığı büyük ölçüde ortadan kalkmış bir halde. Dolayısıyla bu kurumların tasfiyesi herhangi bir dirençle karşılaşmadan olabilmıştır. Bunun bu şekilde olabilmiş olmasının başka bir açıklayabilecek bir unsur da yoktur. Dolayısıyla o tarihten bugüne kadar sürmüş olan ve aynı güçle sürmekte olan laiklik politikaları son derece güçlü tarihi koşullara oturmaktadır. Aynı zamanda önemli bir siyasi mücadelenin sonunda oluşmuş bir gerçekliktir. Bu bakımdan geriye döndürülmesi fevkalade zordur, hiç kolay bir adım değildir. Ve bunun isterseniz rasyonel bir tartışmayla falan da yapılabilmesi mümkün değildir böyle bir siyasi tarihi ve kültürel gerçeklikle karşı karşıya olduğumuz için. Laiklik ve ona dayalı olan özgür düşünce birime saygı ulusal kimliğe dayalı dünyada saygı uyandıracak bir siyasal yönetim biçimi, hükümet etme şekli ve buna dayalı bir hükümet uygulaması temel olarak Gazi Mustafa Kemal'in bize bırakmış olduğu mirasın önemli unsurlarıdır. Bunun yanı sıra gerçekçiliğe dayanan bir dış politika aynı çerçevenin bir parçası olarak kabul edilmektedir. Nitekim görmüş oldukları ve yaşamış olduklarından özellikle Balkan Savaşı gibi çok büyük yenilgi ve yenilgileri iyi değerlendirilmiş olmasından kaynaklanan bir gerçekçilik dış politikada büyük ölçüde damgasını vurmuştur. Sık sık eleştirilmesine ve tartışılmasına karşın dış politikada ciddi bir değişiklik Türkiye'de bugüne kadar yapılmamıştır. Ancak şunu da gayet iyi biliyoruz ki; Türkiye hem Gazi'nin hayatı sırasında hem 1938 sonrasında Kore ve Kıbrıs müdahaleleri dışında hiçbir şekilde savaşa katılmamış. Genç nüfusunu orada burada etmemeyi başarmıştır. Aynı nefesle Irak konusunda da sağduyulu davranmayı becerebilmiştir. Dolayısıyla bu mirasın da küçümsenemeyecek bir içerikte olduğunu kabul etmemiz gerekir. Tesadüfi değildir. Son derece güçlü temellere oturmaktadır. Gazi'nin vefatından itibaren geçen 66 yıl ve 3 kuşak boyunca Türkiye çok önemli iki atılım yaptı. Tabii benim şahsi değerlendirmem. Bir tanesi; demokratikleşme adımıdır. Doğrudan doğruya İsmet İnönü'nün ve bir ölçüde Celal Bayar'ın dirayetinde aramız gerekiyor bu adımı. 1945'te bu adımı atmak için dış koşullar ve iç koşullar mevcuttu. Tersine dediğinizde zaten bunu incelemektesiniz. Meslektaşlarımız araştırmalarında hâlâ zaman zaman bu konulara bakmak ihtiyacı duymaktalar. Ancak bu adımı atma zorunluluğu yok. Tercih olarak ortaya çıkmış. İnönü ve Bayar bu tercihi yaptılar. Riskti ve riskin büyük olduğunu daha sonra geçirdiğimiz 3 askeri darbeyle gördük. Burada tabii esef duyabileceğimiz kısım kendi iç dinamiklerimizle demokrasiyi pekiştirememiş olmamızdır. Maalesef ancak Avrupa Birliği'ne giriş hedefi konulabildiği ve o müzakerelere başlama insiyakiyle hareket edilebildiği bir aşamada çok ciddi reformlar yapabilmeyi göze aldık. Bunların kendi iç dinamiklerimizle yapabilmeyi tercih ederdik. Ama bu tür süreçler çok uzun oluyor ve o kadar zamana sahip olmadığımız kanısındayız ve bu da açıkça görünüyor. İkinci önemli atılım; daha önce

devletçilikle başlamış olan sanayileşmeyi kapitalist bir piyasa ekonomisi çerçevesinde yapmaya çalışmak olmuştur. 1950'lerde Celal Bayar, Adnan Menderes ikilisi bu politikaları hayata geçirmeye çalışmışlardır. Bunun bir tamamlayıcı bir unsuru veya eski tabiriyle mütemmim cüzü kentleşmedir. Gerek sanayileşme gerek kentleşmede aynı demokraside olduğu gibi çok büyük zikzaklar yaşamaya devam ediyoruz. Sanayileşmeyi güçlü temellere oturtabilmiş değiliz. Burada zaman zaman geriye düşmekteyiz. Büyük krizler geçirmekteyiz. İki karşılaştırma yapmamız bizim ne durumda olduğumuz açısından çok önemli bazı noktaları bize gösterecektir. Bir tanesi; 1940'larda yola çıktığımızda demokratikleşme ve sanayileşme için 1940'ların sonunda yola çıktığımızda komşumuz Yunanistan'da iç savaş vardı. Ekonomisi haraptı. Türkiye millî gelirinin kişi başına düşen millî gelirinin dörtte üçü düzeyindeydi. Bugün Türkiye'de millî gelir nereden bakarsanız bakın 7.000 dolar, 8.000 dolar civarına çıkıyor. Bazılarımız Sayın Pakdemirli gibi inanırsanız 10.000 dolara çıkıyor. Bugün Yunanistan'ın 16.000-20.000 dolar arası tahminlerine ulaşamıyoruz. İkincisi; 1950-53 arasında kurtarmaya gittiğimiz Kore'dir. Güney Kore bugün 27.000 dolar kişi başına gelir düzeyindedir. Bizim gelir düzeyimiz daha önceki tahminlere 7.000 dolar civarındadır. Harap olmuş bir savaş ekonomisinden 1953'ten 2003'e kadar geçen 50 yıl zarfında Kore 157 dolar kişi başına gelirden 26.000 dolar kişi başına gelire ulaşmış. Biz bir şeyi yanlış yapmışız. Bu son derece açıktır. Doğal olarak bunun kültürel, iktisadi, siyasi nedenleri vardır. Derslerinizde bunu inceliyorsunuz. Meslektaşlarım araştırmalarında bunlara bakıyorlar zaten. Ama burada önemli olan şudur. Bunları kendimizi demoralize etmek için değil. Hatalarımızın ne olduğu bulmak ve düzeltmek için bakmalıyız. Öyle zannediyorum ki Gazi Mustafa Kemal hayatı boyunca bunu yapmıştı. Ruhu şad olsun.

Sunucu: "İmparatorluktan Cumhuriyete Kesinti ve Süreklilik" konuşması için Doç. Dr. Asım Karaömerlioğlu'nu sahneye davet ediyorum.

M. Asım Karaömerlioğlu: Günaydın, Değerli Rektör, Mütevelli Heyeti Üyeleri, Meslektaşlarım, Sevgili Öğrenci Arkadaşlarım, Bugün önemli bir gün. Atatürk'ün ölüm yıldönümü bu vesileyle Hoca'mızla Türkiye üzerine derin gözlemlerde bulundu. Belirli değerlendirmeler yaptı. Ben de sizinle benden de bir konuşma yapmam istendi. Ben de öyle sizi çok sıkacak değilim ama bazı açılardan ilginç bulabileceğiniz belki daha önce çok fazla düşünmediğiniz bazı konuları sizlerle olabildiğince kısa bir şekilde paylaşmak istiyorum. Konumuz İmparatorluktan Cumhuriyete geçiş. Şimdi; genellikle çok tarihçiler olarak biz genellikle 'kesinti' ve 'süreklilik' kavramları üzerine düşünürüz, bakarız. Değişik dönemleştirmelerde bulunuruz ülkelerin tarihinde bazen ekonomik açıdan, bazen siyasal açıdan. Ama cumhuriyete geçiş 1923 dönemecinin ne olduğu aslında çok da net anlaşılabilir. Bazı açılardan bunu anlamak da mümkün. Aslında ilk dönem tarihçilerimize baktığınızda onlarda bir kesinti kavramı çok öne çıkar. Yani cumhuriyet imparatorluktan bambaşka bir şeydir. Neredeyse onun devamı bile değildir. Daha sonraki tarihçilere baktığımızda aslında Türkiye'de imparatorluktan cumhuriyete geçişte bir süreklilik de olduğu aslında cumhuriyet her şeyin cumhuriyetle gelmediği temaları işlenir. Ünlü Prof. Tarık Zafer Tunaya'nın eserlerini incelediğinizde mesela aslında Türk modernleşmesi denilen şeyin köklerini Osmanlıya da gider. Biraz önce Ersin Bey Rektörümüzle aslında örneğin dünyevileşme problematiğinden bakıldığında Osmanlı'nın son döneminde dünyevileşme laiklik meselelerinde belirgin bir yol kat edildiğini cumhuriyetle artarak ve daha da ivmelenerak sürdüğünü belirtmişti. Ben de burada işte bazı açılardan, bazı açılardan imparatorlukla cumhuriyet arasındaki kesinti ve süreklilik meselesine bazı açılardan bakmak istiyorum. Birincisi; 1920'lerde ve 30'larda Türkiye tarihi üzerine yazılan, çizilen şeylere baktığınızda kesintiye vurgu görürsünüz. Yani burada hakikaten son derece özgün, bambaşka bir şey yapıldığını. Bunu anlamak mümkün. Çünkü her yeni siyasal iktidar kendi biricikliğinin, kendi özgünlüğünün altını çizer. Buna vurgu yapar. Yine dış basına baktığınızda yani

ne bileyim örneğin 'The New York Times' gibi gazetelerde Türkiye üzerine ne yazılmış 1920'ler de baktığınız zaman onlarda hakikaten burada çok yeni bir şey olduğunu söylerler. Bunu da anlamak mümkün. Şimdi; benim yapmak istediğim bazı açılardan süreklilik ilkesi kavramlarına bazı kriterler açısından bakmak ve olabileceksede bir değerlendirmede bulunmak. Osmanlıdan farklı bir coğrafya üzerine oturuyor tabii ki merkez Anadolu korunuyor. Ama son derece önemli bir takım bölgelerini kaybetmiş durumda yani sınırların yeniden çizilmiş olduğu bir dünyayla karşı karşıyasınız. Bu son derece farklı. Çünkü birtakım bölgeler hinterlandını kaybediyor. Örneğin bir takım demiryollarınız artık sizin eskiden sizin için aslında eskiden doğal sınırları olan doğal sınırlar olarak telaffuz edebileceğimiz bir takım şeylerin yeni sınırlar söz konusu olduğunda tellerin altından eski doğal ekonominin sürdürülmesi gibi düşünülebilir. Dolayısıyla coğrafya olarak farklı bir coğrafyayla karşı karşıya olduğumuz çok kesindir. Demografik olarak baktığınızda yani nüfus açısından baktığınızda çok daha büyük bir kesintiye nüfus açısından görüyorsunuz. 1913'ün Osmanlı Türkiye'siyle 1923'ün Cumhuriyet Türkiye'si birbirinden bu açıdan çok radikal şekilde farklıdır. Yani nüfus hareketleri ve nüfusun gelişimi açısından baktığınız zaman çok farklı bir yapıyla karşı karşıyasınız. 1913'te her 5 kişiden birinin gayrimüslim olarak yaşadığı Osmanlı topraklarında 1923 yılları yani ilk 10 yılları Osmanlı Türkiye'sinde nüfus hareketlerinin inanılmaz boyutlara ulaştığı bir dönem. %25 civarında kentleşmenin görüldüğü bir yer iken bu oran %17-18'lere düşüyor. Yani baktığınız zaman Cumhuriyet Türkiye'si genç Osmanlı da maalesef daha az kentli bir yapı arz ediyor. Bunu şunun içinde söylemek mümkün 1923'ün koşullarına baktığınızda ne kadar zor ne ile sarsılıyor. Yani nüfusun bileşiminin, niteliğinin bu denli kısa zamanda, bu denli radikal bir şekilde dönüşüme uğradığı çok az yer üçte birinin göçmen olduğunu görüyorsunuz. Yani göçmeni burada tırnak içerisinde kullanıyorum. Yani örneğin Balkanlardan göçen Türk Müslüman aileleri kastediyorum, Arap topraklarından göçen. Dolayısıyla ülke içine giren ve çıkan nüfus açısından baktığınızda değişik bir malzemeyle karşı karşıyayız. Yine kesinti ve süreklilik meselelerine hukuki açıdan baktığımız zaman liderlik kadrosuna baktığımızda liderlik kadrosuna baktığımızda Mustafa Kemal Atatürk ve onun kuşağına baktığımız zaman neler görebiliyoruz? Kesinti ve süreklilik vardır. Yani cumhuriyetin yönetici kesimiyle, yönetici elitiyle Osmanlı genç döneminin yönetici eliti arasında ve İstanbul doğumlu ailelerden gelmektedirler. İsmet İnönü, Malatya'dan biliyorsunuz ama istatistiken baktığınız zaman çok büyük ölçüde Balkanlarda doğmuş ya da İstanbul'da doğmuş kentli ve orta sınıf ailelerden geldiğini bu kuşağın görüyorsunuz, gözlemliyorsunuz. İdeolojiye baktığınız zaman yani düşünce dünyasına baktığınız zaman kesinti ve süreklilikleri nerede görüyorsunuz? Bir kere; Cumhuriyet Türkiye'si kendisine bir modernleşme perspektifi ediniyor. O açıdan bakıldığı zaman hem devletin hem de toplumun modernleşmesi İttihat ve Terakkiden cumhuriyet aydınlarına bir süreklilik arz ediyor. Yani 1839'larda başlayan Tanzimat döneminde başlayan modernleşme prosesi, modernleşme süreci Batı'yı yakalama hatta Batı'yı geçme muasır medeniyet seviyelerine ulaşmak gibi biraz tepeden, biraz elitist bir modernleşme anlayışının Tanzimat'tan Cumhuriyet'e bir süreklilik arz ettiğini görüyorsunuz. Yine Osmanlı'nın geç dönemdeki devleti kurtarma ideolojisi bir anlamda cumhuriyette var olan devleti koruyarak, kollayarak yaşatma ekseninde devam ediyor. Ancak yine de şöyle bir fark olduğunu ben en azından düşünüyorum. Osmanlı geçiş döneminde örneğin ünlü Jön Türk idolü Ziya Gökalp Bey'i incelediğiniz zaman onda hiç şöyle bir ikilem aynı zamanda sentez çabası var idi. Yani bir yandan bir hars var idi. Hars bize ait olan daha bildik şeyler idi. Bir yandan da medeniyet var idi. Medeniyet evrenseldi. Ziya Gökalp Bey için bir yandan İslami Doğu felsefesi ve medeniyeti ile köprüleri atmayacaksınız. Bir yandan da kendi yerel şeylerinizi kullanacaksınız. Aynı zamanda Batı'nın da evrensel değerlerini alacaksınız, ama harsınızı da koruyacaksınız. Dolayısıyla yerel ile evrensel arasında bir sentez yapma çabası var iken cumhuriyetle beraber aslında Orta Doğu İslam ve oradan gelen bir takım geleneksel değerlerin daha fazla eleştiriye tabi tutulduğunu görüyorsunuz. Yani geç Osmanlıdaki ideolojik anlamdaki bu sentez yerini daha biraz bazı düşünürlerimizin süper Batılılaşma dediği bir eksene gidiyorsunuz. Dolayısıyla bir

Batılılaşma, bir laikleşme, dünyevileşme, sektörelleşme Osmanlı son döneminde hiç kuşkusuz var. Ama orada bir sentez de var. Cumhuriyet artık bunları böyle eklektik olarak alamayacağımızı muasır medeniyetin gereksinimlerini hiç şüphesiz bir bütünlük içerisinde almamız gerektiğini söylüyor. Dolayısıyla baktığınızda hakikaten yapılan bir takım reformlar örneğin Tevhid-i Tedrisat Kanunu. Şimdi; tabii bize yani eğitimin, öğretimin birleştirilmesi bize aslında çok basit bir şeymiş gibi geliyor. Ama Osmanlı emperyal yapısını düşündüğünüz zaman ve o emperyal yapı içerisinde üniter olmayan çok farklı bir eğitim, eğitim modellerinin, kurumlarının beraber yaşadığını gördüğünüzde eğitimin standartlaşmasının sekülerleşme açısından, modernleşme açısından ve ondan da çok daha önemli bir ulus devlet kurma, bir ulus inşası açısından son derece önemli olduğunu görüyorsunuz. Dolayısıyla ideolojik anlamda aslında bir yandan evet, bir modernleşme var. Evet, Osmanlı aydınları da pozitivist, bilime son derece önem veriyorlar. Ancak Cumhuriyetle beraber burada önemli bir ivmelenme olduğunu ve dünyevileşmenin toplumsal hayatta da çok daha fazla kök saldığını özellikle de kadınların daha çok da kentli kadınların yaşamına baktığınız zaman burada çok büyük bir dönüşümün gerçekleştiğini ve Türkiye'nin modernleşmesinde çok önemli bir uğrak olduğunu gözlemek mümkün. Son olarak kimlik politikası açısından baktığınızda burada ne görüyorsunuz, diye sorarsanız. Burada ben önemli bir farklılık var. Yani şu anlamda bir farklılık var. Osmanlı sonuç itibarıyla çok uluslu, çok dilli, çok dinli emperyal bir yapı ve bu emperyal yapının içerisinde Türk ve Müslüman, Türk veya Müslüman diyelim unsurlara baktığınız zaman cumhuriyet öncesinde büyük ölçüde birincil kimlik olarak insanlar kendilerini dinsel tanımlamaktadırlar. Yani evet, Batılı yaşıyorlar, belki sekülerler, belki dünyevileşmiş durumdadır büyük ölçüde dünyevileşmiş durumdadır ama siz 1900'lerin başında hakikaten bir İstanbul'daki bir Müslüman kökenli Müslüman ve Türk etnik kökenli diyelim ki birisine "Kimsin sen?" dediğiniz zaman onun vereceği cevap çok muhtemelen "Önce Müslümanım sonra da işte Türküm, şuyum buyum artık her neyse" dolayısıyla birincil kimlik düzeyinde hiç kuşkusuz daha bir işte ümmet toplumunu anlattıran Osmanlı'nın millet sisteminin baskın olduğu ki; o sistem kimliklerin daha çok dinsel olarak belirlendiği bir dönem. Cumhuriyet ise şunu yapmaya çalışıyor. Birincil kimlik açısından Türk milliyetçiliğini, Türk kimliğini öne çıkarmaya çalışıyor. Aslına bakarsanız yani 1911'den savaşların başladığı dönemden daha doğrusu 1908 Jön Türklerin ideolojisi Osmanlıcı bir ideolojidir. Bir Osmanlı yaratmaya çalışır. Fakat hem ülke içinde hem ülke dışındaki gelişmelerle beraber hem İttihat ve Terakki hem de cumhuriyet üzerine kuran kuşak büyük ölçüde Türk milliyetçiliğini benimsemeye çalışıyor. 1920'lerin başında yani "Ne Mutlu Türküm Diyene" derken bazılarımızda bunu biraz da etnik vurgulayışı olduğunu düşünebilir. Ancak aslında söylenmek istenen biraz da şu; "Ya Türk olmak çok kötü bir şey değil. Bundan gurur duyabiliriz yani 'Ne Mutlu Türküm Diyene'" yani buna kendimizi alıştırmalıyız. Eğer milliyetçiliklerde insanlar kendi milliyetlerini nasıl görüyorlarsa biz de biraz bunu böyle görmeliyiz. Dolayısıyla dolayısıyla Osmanlı'nın o çok uluslu, çok dinli, çok dilli kimliği artık eleştiri altındadır ve artık bir Türk milliyetçiliği ekseninden kendisini Türk tanımlayarak da Türk milliyetçiliğine birincil aidiyet kimlik olduğu bir döneme girilmiştir. Bu Millî Mücadele döneminden de farklı. Çünkü Millî Mücadele döneminde daha böyle bir İslami ağırlığı taşıyan bir Osmanlı yurtseverliği 1919-22 arasında da gayet tabii bunun da anlaşılabilir nedenleri var. Topyekûn bütün güçleri seferber ederek kurulan bir durum ancak 1923 sonrasında artık yeni cumhuriyet kendi vatandaşını Türk milliyetçiliği ekseninde kurmak istemektedir. Uzunca bir süredir de zaten bu böyledir. Ancak Avrupa Birliğine girme bugün de biliyorsunuz birçok konuda bu mevzular tartışılmaktadır. Ne olmalıdır birincil kimlik Türk müdür, Türkiyeli midir vesaire vesaire. Aslında kavramların ne olduğu çok da önemli değil galiba. Önemli olan birlik içerisinde tutabilmek. Önemli olan bu topraklarda kader birliği yapmak cumhuriyeti kuran insanlar gibi kimliklerin, vesairelerin şeyi o kadar herhalde önemli olmasa gerekir. O açıdan böyle bir süreklilik ve kesinti tartışmasında sizin daha fazla vaktinizi almadan burada bitirmek istiyorum. Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

***** Video burada sona eriyor. *****